

دستورالعمل نحوه ارائه خدمات غربالگری و پیشگیری ژنتیک در همه گیری کووید ۱۹

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر مدیریت بیماری های غیرواگیر

اسفند ۱۳۹۸

نسخه ۰۱

فهرست مطالب:

تعاریف.....	۳
تعریف خدمات غربالگری و مراقبت ژنتیک در شرایط همه‌گیری کوید ۱۹ (کرونا).....	۳
فرد دارای علائم ابتلا به کرونا:.....	۳
هدف.....	۳
الزامات بهداشت فردی و عمومی در ارائه خدمات غربالگری و پیشگیری ژنتیک.....	۴
الزامات اختصاصی به تفکیک خدمات ژنتیک.....	۵
خدمت غربالگری تالاسمی و غربالگری ژنتیکی زمان ازدواج.....	۵
اقدامات مدیریتی برنامه.....	۵
ملاحظات بهداشتی ویژه.....	۵
هماهنگی بین بخشی با دفاتر ثبت ازدواج.....	۶
متن اطلاع رسانی ملاحظات بهداشتی حضور در مرکز خدمات زمان ازدواج.....	۶
ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت غربالگری نوزادی.....	۷
ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت غربالگری زمان بارداری برای تریزومی‌ها (شامل سندرم داون).....	۷
ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت مراقبت ژنتیک.....	۷
ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت مشاوره ژنتیک.....	۸

تعاریف

تعریف خدمات غربالگری و مراقبت ژنتیک در شرایط همه گیری کووید ۱۹ (کرونا)

خدمات ژنتیک سلامتی که به علت اهمیت انجام بهنگام آن‌ها در پیشگیری از تولد بیمار مبتلا به بیماری ژنتیک، از دست رفتن فرصت پیشگیری از معلولیت و یا الزام قانونی برای ثبت وقایع حیاتی از جمله ازدواج، نمی تواند به بعد از شرایط همه گیری کرونا موکول شود.

این خدمات شامل موارد زیر است:

- برنامه غربالگری نوزادی (شامل فنیل کتونوریا در تمامی دانشگاه های ع پ و بیماری های متابولیک ارثی و G6PD در دانشگاه های ع پ پاپلوت)
- ساماندهی غربالگری تریزومی‌ها در زمان بارداری (شامل سندرم داون در دانشگاه های ع پ پاپلوت) و غربالگری تریزومی‌ها در سایر مناطق
- برنامه غربالگری تالاسمی و غربالگری ژنتیکی زمان ازدواج (تمام دانشگاه های ع پ)
- مراقبت ژنتیک پیشگیری از بروز فعال زوجین تحت مراقبت ژنتیک (تالاسمی، فنیل کتونوریا و سایر بیماری های ژنتیک تحت پوشش) شامل:
 - فراخوان برای ارجاع جهت آزمایش تشخیص ژنتیک جنین (PND_۲)
 - مشاوره ژنتیک خانواده در موارد ابتلای جنین در مادر باردار
 - پیگیری ارجاع جهت ختم بارداری در موارد ابتلای جنین در مادر باردار
- مراقبت ژنتیک پیشگیری از معلولیت (بررسی غیبت از درمان بیماران تحت مراقبت)

فرد دارای علائم ابتلا به کرونا:

فرد دارای هر یک از علائم زیر:

- شامل تب بالای ۳۷,۵ درجه سانتی گراد
- سرفه خشک و تنگی نفس

هدف

تداوم ارائه خدمات غربالگری و پیشگیری ژنتیک با تمهیدات پیشگیری از انتقال بیماری کووید ۱۹ به گیرندگان و ارائه دهندگان خدمت

الزامات بهداشت فردی و عمومی در ارائه خدمات غربالگری و پیشگیری ژنتیک

لازم است ملاحظات زیر در ارائه تمامی خدمات غربالگری و پیشگیری ژنتیک در شرایط همه‌گیری کرونا انجام شود:

- ۱) بررسی درجه حرارت بدن مراجعین در زمان ورود به مرکز با استفاده از دماسنج غیرلمسی
 - ۲) ارجاع گیرندگان خدمت دارای علائم کرونا به کلینیک‌ها / مراکز درمانی معرفی شده جهت معاینه بیماران کرونا بر اساس لیست ابلاغی دانشگاه
 - ۳) حفظ فاصله دو متری مراجعین از یکدیگر در زمان حضور در مرکز و پرهیز از تماس غیرضروری با سایر مراجعین و سطوح (با تشکیل صف و مدیریت آن توسط یک خدمت‌گذار موظف)
 - ۴) هدایت هر زوج به صورت مجزا جهت نمونه‌گیری و طی مراحل اداری و پیشگیری از تراکم مراجعین در محل ارائه خدمت.
 - ۵) گندزدایی محیط مرکز بر اساس دستورالعمل ابلاغی مرکز بهداشت محیط دانشگاه برای شرایط همه-گیری کرونا (http://dme.behdasht.gov.ir/uploads/Dastoor_Keshvari.pdf)
 - ۶) تهیه مناسب محل ارائه خدمت. (http://dme.behdasht.gov.ir/uploads/Dastoor_Keshvari.pdf)
 - ۷) بررسی روزانه سلامت پرسنل ارائه دهنده خدمت از لحاظ علائم مشکوک به ابتلا به کرونا (پرسنل مشکوک به ابتلای به کرونا می‌بایست از ارائه خدمت منع شوند).
(http://dme.behdasht.gov.ir/uploads/Rahnema_Pishgiri.pdf)
 - ۸) استفاده از ماسک، شستشو و ضدعفونی استاندارد دست‌ها برای ارائه دهنده خدمت قبل و بعد از تماس با هر نفر گیرنده خدمت
 - ۹) حفظ فاصله دو متری مراجعین با ارائه دهنده خدمت (و رعایت اصول ایمنی شامل استفاده از ماسک در مواردی که امکان پذیر نیست).
- نکته: با توجه به امکان انتقال ویروس کووید ۱۹ از سطوح آلوده، می‌بایست ملاحظات فوق در تماس با مدارک شناسایی و اداری و لوازم همراه گیرنده خدمت انجام شود.
- ۱۰) انجام مراقبت ژنتیک فعال از طریق تلفن در حد ممکن و محدودسازی مراجعه حضوری به محل سکونت زوج / فرد تحت مراقبت به شرایط ضروری (در این شرایط رعایت موارد بند ۸ و ۹ ضروری است)

الزامات اختصاصی به تفکیک خدمات ژنتیک

خدمت غربالگری تالاسمی و غربالگری ژنتیکی زمان ازدواج

اقدامات مدیریتی برنامه

به منظور حفظ تداوم فرایند ثبت ازدواج زوجین در شرایط همه‌گیری کووید ۱۹، با هدف به حداقل رساندن زمان حضور زوجین در مرکز، خدمات دارای الزام قانونی جهت صدور گواهی خدمات زمان ازدواج به شرح زیر به انجام رسد:

- ۱) آزمایشات زمان ازدواج شامل آزمایش خون برای غربالگری تالاسمی به انجام رسد.
- ۲) مرحله تکمیل غربالگری تالاسمی برای زوجین دارای اندکس‌های مختل در آزمایش CBC طبق دستورالعمل تالاسمی انجام شود. در این خصوص لازم است حداقل تعداد مراجعات زوجین به مرکز برنامه‌ریزی شود.
- ۳) پرسشنامه غربالگری ژنتیکی زمان ازدواج طبق دستورالعمل برنامه انجام شود.
- ۴) مشاوره ژنتیک موارد مثبت غربالگری ژنتیکی زمان ازدواج به بعد از شرایط همه‌گیری موکول شود.

ملاحظات بهداشتی ویژه

۱. به منظور کاهش مراجعه زوجین به مراکز، آموزش اختصاصی مؤثر در خصوص موکول نمودن اقدامات اداری ثبت ازدواج شامل انجام بررسی‌های سلامت به بعد از شرایط همه‌گیری برای جمعیت تحت پوشش دانشگاه اجرا شود.
۲. به منظور کاهش تراکم زوجین در مرکز، زمان حضور زوجین در مرکز از طریق نوبت‌دهی مدیریت شود.
۳. از حضور همراه زوجین در مرکز ممانعت به عمل آید. لازم است در این خصوص اطلاع‌رسانی قبلی به مراجعین انجام شود.
۴. استفاده از ماسک و رعایت فاصله ۲ متری و حداقل زمان لازم تماس با مراجعین در ارائه خدمات مصاحبه فعال پرسشنامه غربالگری ژنتیک زمان ازدواج و مشاوره ژنتیک به انجام رسد.
۵. در اختیار قرار دادن پنبه آغشته به الکل یا پد الکلی به زوجین بعد از استفاده از خودکار مشترک و درج اثر انگشت انجام شود.

هماهنگی بین بخشی با دفاتر ثبت ازدواج

- هماهنگی و آموزش اختصاصی دفاتر ثبت ازدواج در خصوص چگونگی نوبت دهی زوجین جهت حضور در مرکز خدمات زمان ازدواج به انجام رسد.
- لازم است سقف تعداد ارجاعات روزانه هر دفتر ثبت ازدواج با توجه به شرایط هر مرکز و تعداد دفاتر ارجاع دهنده به آن تنظیم شود. بدین منظور تمامی زوجین مراجعه کننده به دفتر ثبت ازدواج پذیرش شوند و تاریخ معرفی نامه زوجین بر اساس سقف ارجاعات دفترخانه در روزهای هفته تنظیم شود.

متن اطلاع رسانی ملاحظات بهداشتی حضور در مرکز خدمات زمان ازدواج

لازم است متن زیر در اختیار دفاتر ثبت ازدواج قرار گیرد تا به همراه معرفی نامه به زوجین تحویل گردد:

زوجین گرامی

ضمن تبریک به شما به جهت گام نهادن در مسیر زندگی مشترک و آرزوی خوشبختی برای شما عزیزان با توجه به شرایط همه گیری کرونا در کشور لازم است برای حفظ سلامتی خود و سایر اعضا جامعه، در زمان مراجعه به مرکز خدمات زمان ازدواج ملاحظات زیر را رعایت فرمایید:

- مراجعه به مرکز صرفاً در تاریخ مندرج در معرفی نامه دریافتی از دفتر ثبت ازدواج (خارج از این تاریخ مرکز از ارائه خدمت به شما معذور می باشد).
- در صورت داشتن علائم ابتلا به بیماری تنفسی شامل تب بالای ۳۷,۵ درجه یا سرفه مطلقاً به مرکز مراجعه ننمایید. همکاران ما در هنگام ورود به مرکز شرایط سلامت شما را بررسی خواهند نمود. (توجه: در صورت داشتن علائم/ابتلا به بیماری تنفسی به مراکز خدمات بهداشتی محل سکونت مراجعه نمایید).
- از ورود سایر افراد به جز زوجین به مرکز جلوگیری خواهد شد. لذا آوردن همراه ممنوع است.
- رعایت فاصله دو متری با سایر مراجعین در فضای مرکز و سایر ملاحظات بهداشتی که در مرکز آموزش داده می شود اجباری است.
- به همراه داشتن خودکار برای هر یک از زوجین ضروری است.
- در صورت امکان مواد ضدعفونی کننده دست به همراه داشته باشید.

زوجین عزیز، شکست کرونا نیازمند همراهی همه اعضا جامعه است.

به این دلیل اکیداً از برگزاری هر نوع تجمع و دورهمی خانوادگی در دفتر ثبت ازدواج، منزل یا ... خود داری فرمایید. مسئولیت ابتلا دیگران و خود شما به بیماری در صورت برگزاری مراسم و دورهمی جشن به عهده شما خواهد بود!!!

جشن عروسی در کنار حفظ سلامتی: بعد از شکست کرونا

ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت غربالگری نوزادی

- جهت کاهش تراکم مراجعین به مراکز نمونه‌گیری نوزادی، از نوبت دهی به مراجعین استفاده شود. اطلاع‌رسانی عمومی به والدین نوزادان برای هماهنگی تلفنی با پذیرش مرکز و اخذ نوبت مراجعه با تحت مدیریت مرکز صورت پذیرد.
- رعایت ملاحظات بهداشتی تماس با سطوح آلوده شامل شستشو دست‌ها قبل و بعد تماس و ضدعفونی سطوح در تماس با البسه و وسایل نوزاد و همراهان به ویژه در خصوص مدارک بیمارستانی ایشان به انجام رسد.
- در صورت منع ارائه خدمت توسط پرسنل ارائه‌دهنده خدمت غربالگری نوزادی به دلیل وجود علائم کرونا، لازم است پرسنل جایگزین، دستورالعمل نمونه‌گیری از پاشنه پا نوزاد و تهیه نمونه مطلوب بر روی کاغذ فیلتر مندرج در دستورالعمل غربالگری نوزادی و آزمایشگاهی برنامه‌پیشگیری و کنترل PKU / بیماری‌های متابولیک ارثی را مطالعه نماید.

ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت غربالگری زمان بارداری برای تریزومی‌ها (شامل سندرم داون)

- ارسال دستورالعمل رعایت موازین بهداشت فردی و عمومی و اولویت نوبت دهی و انجام خدمات برای مادران باردار مراجعه‌کننده جهت غربالگری تریزومی به مراکز انجام غربالگری زمان بارداری اعم از رادیولوژی، آزمایشگاهی و مطب‌های پزشکان متخصصین زنان مورد ارجاع در دانشگاه
- آموزش در خصوص رعایت ملاحظات بهداشتی در زمان مراجعه به آزمایشگاه برای انجام آزمایشگاه‌های غربالگری به مادران مراجعه‌کننده
- آموزش رعایت حضور حداقلی مادر در مراکز ارائه خدمات غربالگری بارداری

ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت مراقبت ژنتیک

- مراقبت مادران باردار جهت ارجاع به PND_۲ و پیگیری مادران دارای جنین مبتلا به بیماری‌های ژنتیک جهت طی فرایند ختم بارداری در شرایط همه‌گیری همچنان از اولویت‌های بهداشتی است و می‌بایست با دقت انجام پذیرد.
- انجام غیرحضور فرایندهای مراقبت ژنتیک با برنامه‌ریزی و استفاده حداکثری از امکانات موجود

ملاحظات بهداشتی ویژه ارائه خدمت مشاوره ژنتیک

- لازم است موارد مشاوره ژنتیک ضروری نظیر زوجین مشکوک پرخطر و ناقل تالاسمی به منظور اعلام مراقبت ژنتیک ایشان، درخواست PND₊ طبق روند معمول به انجام رسد.
- مشاوره ژنتیک موارد مثبت غربالگری ژنتیکی - به جز در موارد بارداری در معرض خطر بر اساس تشخیص پزشک مشاور ژنتیک-، به بعد از شرایط همه‌گیری موکول شود.